

ยูเนสโกยกย่อง พระยาศรีสุนทรโวหาร

ยูเนสโกได้ประกาศรับรองให้ พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เป็นบุคคลดีเด่นด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ประจำปี 2565 และกำหนดให้ปี 2565 เป็นปีแห่งการเฉลิมฉลอง เนื่องในโอกาส 200 ปีชาตกาล พระยาศรีสุนทรโวหารอีกด้วย โดยที่ประชุมสมัยสามัญขององค์การยูเนสโกครั้งที่ 41 ซึ่งจัดขึ้นที่ สำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง วันที่ 9-24 พฤศจิกายน 2564 ได้มีมติรับรองการร่วมเฉลิมฉลอง บุคคลสำคัญและเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของโลกในปี 2565-2566 จำนวน 67 รายการ รวมถึงการเฉลิมฉลองวันครบรอบ 200 ปี ชาตกาล ของพระยาศรีสุนทรโวหาร โดยท่านเป็นผู้ส่งเสริมการรู้หนังสือ โดยเป็นผู้นิพนธ์หนังสือแบบเรียนภาษาไทย เป็นแบบเรียนหลวง ชุดแรกที่ใช้เป็นแบบหัดอ่านเบื้องต้นของนักเรียน และยังนิพนธ์หนังสือ เสริมอื่น ๆ อีก 12 เล่ม และได้ประพันธ์คำนำมัสการคุณานุคุณ เช่น บทสวดสรรเสริญพระพุทธรูป นอกจากนี้ ยังมีนิพนธ์ประเภทวรรณคดี เช่น โคลงประกอบภาพเรื่องรามเกียรติ์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และคำฉันท์กล่อมช้าง 8 บท เป็นต้น

พระยาศรีสุนทรโวหาร ญาณปริชามาศย บรมนารถนิตยภัคดี พริยพาหะ เดิมชื่อน้อย เป็นชาวจังหวัดฉะเชิงเทรา เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2365 ที่บ้านคลองโสธร ต่อมาได้รับพระราชทาน นามสกุลจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในลำดับที่ 1457 ว่า “อาจารย์ยางกูร” เมื่อ พ.ศ. 2457 ท่านถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2434 รวมสิริอายุ 69 ปี ท่านเป็นนักปราชญ์ทางภาษา และหนังสือ เป็นเจ้ากรมอาลักษณ์ เป็นองคมนตรีที่ปรึกษาราชการ แผ่นดิน เป็น “อาจารย์ใหญ่” คนแรกของโรงเรียนหลวง และครูสอน หนังสือไทย เป็นพระอาจารย์ถวายอักษรพระบรมวงศานุวงศ์ในราชวงศ์ จักรีหลายพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้า และพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าอีกหลายพระองค์

พระยาศรีสุนทรโวหารได้นิพนธ์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้ว โคลง ฉันท์ กาพย์กลอน ลิลิต ซึ่งล้ำค่าไว้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะตำรา เกี่ยวกับภาษาไทย ที่สำคัญคือ แบบเรียนหลวง 6 เล่ม ได้แก่

มูลบทบรรพกิจ

อักษรประโยค

โวพจน์พิจารณ

วาหนิตินิกร

สังโยคพิธาน

พิศาลการ์ณต์

และหนังสือแบบเรียนภาษาไทยอื่น ๆ อีก 12 เล่ม อีกทั้งมีผลงานด้าน หนังสือประเภท สุภาษิต วรรณคดี คำฉันท์ ลิลิต บทเสภา หนังสือ

ภาพและรูปปั้นพระยาศรีสุนทร
โวหาร ณ หอเชิดชูเกียรติพระยา
ศรีสุนทรโวหารฯ พิพิธภัณฑ์เมือง
ฉะเชิงเทรา

ที่มา : [region2.prd.go.th/th/
content/category/detail/
id/1169/iid/101561](http://region2.prd.go.th/th/content/category/detail/id/1169/iid/101561)

ด้านศาสนา และผลงานเบ็ดเตล็ด รวม 15 เรื่อง เป็นผู้ประพันธ์เนื้อร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เนื้อเพลงแรก ผลงานของท่านเป็นมรดกตกทอดมาถึง อนุชนรุ่นหลัง โดยท่านได้รับยกย่องว่าเป็น “ศาลฎีกาใน เรื่องหนังสือไทย” อีกด้วย¹

เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองวันครบรอบ 200 ปี ชาตกาล ของพระยาศรีสุนทรโวหาร หลายองค์กร ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นจังหวัดเกิดของท่านได้เชิญประชาชน เข้าเยี่ยมชมประวัติและผลงาน ในหัวข้อ “ปราชญ์ภาษาไทยของแผ่นดิน” ทุกวันพุธ-อาทิตย์ ณ หอเชิดชูเกียรติ “พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)” พิพิธภัณฑ์ เมืองฉะเชิงเทรา รวมไปถึงกำหนดจัดกิจกรรมและ ประชาสัมพันธ์การเฉลิมฉลอง วันที่ 5 กรกฎาคม 2565 ณ บริเวณอนุสาวรีย์พระยาศรีสุนทรโวหาร² โดยจังหวัดฉะเชิงเทราได้สร้างอนุสาวรีย์ของท่านขึ้น โดยดัดแปลงปรับปรุงจากเรือนรับรองฉะเชิงเทราเดิม ทางด้านสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉะเชิงเทรา ได้ประสานให้ห้องสมุดทั่วประเทศ จัด มุม/นิทรรศการ ประกาศเกียรติคุณและเชิดชูเกียรติ พระยาศรีสุนทรโวหาร โดยได้รวบรวมข้อมูล ประวัติ และผลงานของท่านไว้ที่พิพิธภัณฑ์เมืองฉะเชิงเทรา หอเชิดชูเกียรติ “พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารย์ยางกูร)” และเว็บไซต์ [พระยาศรีสุนทรโวหาร น้อยอาจารย์ยางกูร.com](http://พระยาศรีสุนทรโวหารน้อยอาจารย์ยางกูร.com) ซึ่งผู้ที่เข้าไปศึกษา จะได้รับรู้ ถึงประวัติและผลงานเด่นที่เป็นที่ประจักษ์³ นอกจากนี้ บริษัทไปรษณีย์ไทย ยังได้จัดทำดวงตราไปรษณียากร ที่ระลึก 200 ปี พระยาศรีสุนทรโวหาร ทั้งหมด 500,000 ดวง โดยมอบให้จังหวัดฉะเชิงเทรา 200,000 ดวง เพื่อจำหน่ายในงานเฉลิมฉลองวันครบรอบ 200 ปี ชาตกาลของพระยาศรีสุนทรโวหาร ส่วนที่เหลือจำหน่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์ทุกแห่งด้วย